

СПЕЦИФИЧНИ ОСОБЕНОСТИ В РАБОТАТА НА СЪДА

СЪДЪТ НЕ МОЖЕ ДА СЕ САМОСЕЗИРА

За разлика от някои правоохранителни или административни органи, когато са налице данни за нарушение на законовите разпоредби **съдът няма правомощията по свой почин да образува съдебно производство**. Задължително е той да бъде **сезиран** от физическо или юридическо лице, за да се произнесе дали при дадени конкретни обстоятелства действително е налице соченото правонарушение.

ПРИМЕР: дори в публичното пространство да е разпространена информация за някакво нарушение на определени законови разпоредби съдът не може да осъди дадено лице или институция за техните действия (или бездействие), ако потърпевшите или прокуратурата, не депозират пред него съответния иск, тъжба, жалба, обвинителен акт или др., съпроводени с нужните доказателства.

СЪДИИТЕ НЕ ДАВАТ КОНСУЛТАЦИИ

Съгласно разпоредбите на Закона за съдебната власт съдиите **нямат право да дават правни консултации**. Законът им забранява още да **изразяват предварително становище по възложените им дела**, както и становище по дела, които не са им възложени. Съдиите и съдебните заседатели са длъжни да пазят като служебна тайна сведенията, които са им станали известни в кръга на службата и засягат интересите на гражданите, юридическите лица и държавата, както и да пазят тайната на съвещанието при решаването на делата.

ДЕЛАТА СЕ РАЗПРЕДЕЛЯТ МЕЖДУ СЪДИИТЕ НА СЛУЧАЕН ПРИНЦИП

Разпределението на делата се извършва на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им.

СЪДЕБНИТЕ ПРОЦЕДУРИ СЕ ПРОВЕЖДАТ СЪОБРАЗНО ПРОЦЕСУАЛНИТЕ ЗАКОНИ

Редът, по който протичат производствата по гражданските, търговските, наказателните или административните дела е уреден съответно от **Граждански процесуален кодекс** (ГПК), **Наказателно-процесуален кодекс** (НПК) и **Административно процесуален кодекс** (АПК). При образуването и разглеждането на делата съдът се основава на разпоредбите в посочените процесуални закони и не може да провежда производството по начин различен от посочените в тях.

ПРИМЕР ОТ ГРАЖДАНСКОТО ПРОИЗВОДСТВО: ако депозираната пред съда искова молба не отговаря на изискванията посочени в ГПК, съдията-докладчик оставя същата без движение като указва на ищеца да отстрани допуснатите нередовности в определен срок.

ПРИМЕР ОТ НАКАЗАТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО: ако дадено лице е предадено на съд с обвинение за извършено тежко престъпление, за което се предвижда не по-малко от 10 години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание, участието на защитник в съдебното производство е задължително. Тоест, дори всички призовани по делото лица да са в залата, ако подсъдимият се яви без защитник, съдът не би могъл да даде ход на делото и разглеждането на същото следва да се отложи.

СЪДЕБНИТЕ ЗАСЕДАНИЯ СА ПУБЛИЧНИ

Съгласно Конституцията на република България разглеждането на делата във всички съдилища е **публично**, освен в предвидените от закона случаи.

Съдът служебно или по молба на някоя от страните може да постанови разглеждане на делото при закрити врати, когато обществения интерес налага това или е необходимо да се защити личния живот на страните. Цялото производство или отделни съдопроизводствени действия, може да протекат при закрити врати, когато се цели запазване на държавна или друга защитена от закон тайна, запазване самоличността на защитен свидетел, както и когато е необходимо да се предотврати разгласяването на факти от интимния живот на гражданите. **На съдебно заседание, провеждано при закрити врати, могат да присъстват само лицата, на които председателят на състава разреши това.**

*В определени от процесуалните закони случаи съдът се произнася в **закрито заседание** – без участието на страните по делото. Най-често в закрити заседания съдът се произнася по процедурни въпроси при подготовка за разглеждане на делото по същество, по някои частни жалби, при налагане на обезпечителни мерки и др.*

УЧАСТНИЦИТЕ В СЪДЕБНИТЕ ЗАСЕДАНИЯ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИ ДА СПАЗВАТ ОПРЕДЕЛЕНИ ПРАВИЛА

При провеждане на съдебния процес съдът е задължен от закона да вземе необходимите мерки, за да осигури **възпитателно въздействие на съдебното заседание**. Председателят на състава ръководи заседанието така, че да обезпечи обективното и пълно изясняване на обстоятелствата по делото, както и точното спазване на закона. Той поддържа реда в съдебната зала, като за груби нарушения може да налага **глоба** на всеки присъстващ. В определени случаи съдът може и да **отстрани** от съдебната зала дадено лице, ако въпреки предупрежденията то продължава да нарушава реда. **Разпорежданията на председателя са задължителни за всички, които се намират в съдебната зала**. Участващите в съдебните производства лица и техните представители под страх от отговорност за вреди са длъжни да упражняват предоставените им процесуални права добросъвестно и съобразно добрите нрави, като са длъжни да изнасят пред съда само истината.

ПРИ ПОСТАНОВЯВАНЕ НА СВОИТЕ АКТОВЕ СЪДИИТЕ СЕ ОСНОВАВАТ НА ЗАКОНА И НА СЪБРАНИТЕ ПО ДЕЛОТО ДОКАЗАТЕЛСТВА

Съдът преценява всички данни по делото и доводите на страните по **вътрешно убеждение**, като се произнася въз основа на **доказателствата** събрани в хода на съдебното производство и в рамките очертани от **закона**. Съдебният състав не би могъл да постанови своя акт, основавайки се на обстоятелства, за които **няма представени доказателства между кориците на съответното дело**. В тежест на страните е да докажат своята теза, използвайки **допустими** от закона средства, които са **относими** към спора.

Актът, с който съдът се произнася по съществуващото на спора може да бъде:

присъда - по наказателни дела,

решение - по граждански дела – първа и втора инстанция, по наказателни дела от административен характер, както и по въззивни наказателни дела или

определение – при одобряване на споразумение между прокурора и обвиняемия, с което се налага наказание на последния и се прекратява наказателното производство.

СЪДЕБНИТЕ АКТОВЕ СЕ МОТИВИРАТ

Диспозитивът на съдебния акт, с който приключва делото пред съответната инстанция, съдържа **становището на съда по съществуващото на спора** (по *наказателни дела* - признат ли е подсъдимият за виновен по повдигнатото му обвинение и какво наказание следва да изтърпи и по *граждански дела* – уважен ли е предявеният иск). В диспозитива се посочва още в тежест на коя от страните се присъжда разноските, както и дали актът подлежи на обжалване, пред кой съд и в какъв срок.

Мотивите на съда са неразделна част от постановения съдебен акт. В тях се посочват исканията и възраженията на страните, установените обстоятелства, преценката на доказателствата (при противоречиви доказателствени материали се излагат съображения защо едни от тях се приемат, а други отхвърлят) и какви са правните изводи на съда. На практика мотивите „обясняват“ защо съдът се е произнесъл в един или друг смисъл.

!!!!!! Посочените примери са използвани за по-голяма яснота и с цел да илюстрират действието на определени законови норми, без да изчерпват възможностите за прилагане на нормативните разпоредби!!!!!!

*Целта на тази брошура е да предостави информация на обществеността за основни моменти от процеса на правораздаване и да даде насоки за поведението Ви в съда.
Тя няма характера на правен съвет!!!*